

Teresa Witkowska, Stanisław Sinkowski

Rościn, st. 1, gm. Myślibórz, woj. gorzowskie, AZP 41-07/-

Informator Archeologiczny : badania 25, 135-136

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rościn, st. 1
gm. Myślibórz, woj. gorzow-
skie
AZP 41-07/—

Muzeum Okręgowe w Gorzowie Wlkp.

Badania prowadziła mgr Teresa Witkowska z udziałem Stanisława Sinkowskiego. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gorzowie Wlkp. Drugi sezon badań. Manufaktura fajek glinianych (2 poł. XVIII-XIX w.).

Badania ukierunkowano na wyznaczenie zasięgu i rozpoznanie terenu działalności manufaktury. W tym celu posłużono się metodą sondażową. Badaniami objęto obszar sąsiadujący z pałacem (współczesnym manufakturze — wykopy V-X, teren przed zabudowaniami mieszkalnymi (dawniejsze czworaki) — wykopy IV oraz dziedziniec tzw. klasztoru, który podobnie jak XIII-wieczny kościół przekształcony został w XVIII w. na zabudowania gospodarcze — wykopy XI. W trakcie badań założono 8 wykopów o łącznej powierzchni 124 m².

Wykop IV wytyczono od strony południowej budynku mieszkalnego nr 20. Pod brukiem kamiennym natrafiono na warstwy kulturowe z okresu działalności manufaktury. Zawierały one liczne ułamki fajek glinianych oraz ceramikę naczyniową, reprezentowaną tak bogato jedynie w tym wykopie. Spągami była tu warstewka spalenizny na gł. 0,6 m.

Zasięg manufaktury od strony południowo-zachodniej i zachodniej wyznaczono wykopami V-VII.

Wykop V założono na linii przebiegu warstwy wysypiskowej, w odległości 10 m w kierunku zachodnim od wykopu III/89. Nie stwierdzono tu występowania tej warstwy, lecz zaobserwowano większe nasycenie ułamkami fajek we wschodniej części wykopu, szczególnie na gł. 1,2-1,4 m, tj. na głębokości wystąpienia warstwy wysypiskowej w wykopie III.

Wykop VI wytyczono na linii przebiegu drogi odsłoniętej w wykopie III, w możliwie minimalnej odległości ze względu na warunki terenowe, tj. ok. 50 m na południowy zachód. Na głębokości 1,5 m odsłonięto konstrukcję kamienną o przebiegu analogicznym do drogi z wykopu III, lecz o innej budowie. Droga ułożona została z małych polnych kamieni, natomiast konstrukcję z wykopu VI tworzyły duże kamienie o śr. od 0,3 do 0,6 m. Mogła to być także droga, lecz występujące różnice wskazują na odmienną strukturę i chronologię.

Po przeciwległej, południowo-wschodniej stronie pałacu, w wykopie VIII natrafiono na mur kamienny biegnący półkoliście i wchodzący w fundamenty południowej ściany skrzydła. Przebadano ćwiartkę wnętrza muru o promieniu 8 m oraz założono sondaż nr 1 dla sprawdzenia, czy mur ten tworzy półkole. W sondażu wystąpiły glazy kamienne o podobnej wielkości do tworzących mur, tj. od ok. 0,3 do 1 m dl., leżące na podobnej gł., tj. ok. 0,6 m. Po zachodniej stronie muru, czyli we wnętrzu, natrafiono na gł. 0,7 m na skamielinę o powierzchni wapiennej. Miała ona kształt owalny o wymiarach 0,7 x 0,8 m i mogła powstać pod wpływem wysokiej temperatury. W części północnej wnętrza muru odsłonięto skupisko dużej ilości fragm. pojemników do wypalania fajek, wykonanych z tej samej gliny, z której wytwarzano fajki. Miały one kształt prostokątny (?) o wysokości ścianek bocznych od 13,5 do 15 cm i grubości od 2 do 4 cm.

W sąsiedztwie zaobserwowano występowanie dużego zagęszczenia fragm. fajek na powierzchni. Z założonego w tym miejscu wykopu IX pochodzi 3/4 materiału zabytkowego pozyskanego w sezonie 1991, w tym moneta z 1706 r. — 6 pf. brandenburskich.

Po stronie północno-zachodniej pałacu, poza fundamentami obiektu nr 1 badanego w 1989 r., wytyczono wykopy X, w którym największe nasycenie ułamkami fajek wystąpiło na gł. 0,7-0,9 m w warstwach szarej i białej surowej gliny. Poniżej, podobnie jak w wykopie IV, zalegała warstwa spalenizny zawierająca ceramikę.

Wykop IV został wytyczony w odległości ok. 178 m na północny wschód od pałacu, na dziedzińcu domniemanego dawnego „klasztoru”, znajdującego się w szeregu innych, do niedawna istniejących jeszcze zabudowań gospodarczych. Pod warstwą bruku kamiennego natrafiono częściowo na wkop wypełniony mieszaniną gliny i piasku, w którym osadzono studnię o śr. 3 m. Jedynie w północnej części zachowały się naturalne warstwy kulturowe,

w tym 2 jamy z zawartością kości zwierzęcych. Mniejsza z jam (nr 1) zawierała cały szkielet konia i nakryta była warstwą małych, polnych kamieni. Materiał zabytkowy reprezentowany był tu bardzo ubogo. Fragm. fajek były obecne w ilościach śladowych, co wskazywałoby, że teren ten nie został objęty działalnością manufaktury.

Przeprowadzone dodatkowo badania powierzchniowe na terenach ogródków działkowych i polach przyległych od strony północnej do wsi dostarczyły 566 zabytków, w tym ułamków fajek.

Ogółem w 1991 r. pozyskano materiał ruchomy w liczbie ok. 52 tys., z czego ok. 49 tys. stanowiły fragm. fajek. Ponadto były to fragm. pojemników do wypalania fajek, surowiec gliniany, próbki wypalowe, ceramika, wyroby szklane i metalowe.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Gorzowie Wlkp.

Sandomierz, st. 7, woj. tarnobrzeskie patrz wczesne średniowiecze

Sarbia, st. 17
gm. Krosno Odrzańskie, woj.
zielonogórskie
AZP 59-09/33

Muzeum Archeologiczne Środkowego
Nadodrza w Zielonej Górze

Badania prowadził mgr Jarosław Lewczuk. Finansowane przez Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze. Pierwszy i ostatni sezon badań. Wojskowy obóz warowny z okresu nowożytnego.

W trakcie badań wykopaliskowych na st. 2 w Strumiennie, gm. Krosno Odrzańskie, przeprowadzono jednodniowe badania sondażowe na domniemanym grodzisku późnośredniowiecznym w Sarbii. Stanowisko to było znane z Archiwum Muzeum w Poczdamie i nosiło nr 2 w miejscowości.

Obiekt położony jest na zalesionej i silnie spłaszczonej wydmie, w odległości ok. 900 m od wschodniego krańca wsi. Obok znajduje się stara grobla drożna, przecinająca po osi północ-południe silnie zabagnioną dolinę, stanowiącą część pradoliny Odry. Obóz ma kształt prostokąta o wymiarach 44 x 48 m, z bokiem krótszym zorientowanym po osi północ-południe. Wał ziemny — silnie zniszczony, rozorany i rozwleczony głęboką orką leśną, ma wys. od 0,6–0,8 m w części południowej, do ok. 0,5 m w części wschodniej i zachodniej, aż do całkowitego zaniku w części północnej. Szerokość wału u podstawy — od 4–5 m w części wschodniej i zachodniej do maksimum 9 m w części południowej.

Założone 2 wykopy — na majdanie i wale — nie dostarczyły śladów jakiegokolwiek osadnictwa. Bezpośrednio pod warstwą ściółki leśnej wystąpił żółty piasek calcowy. Obiekt nie pełnił funkcji grodziska, lecz krótkotrwałego obozu wojskowego. Brak jest danych do jego dokładniejszego datowania.

Stęgosz, st. 17, gm. Żerków, woj. kaliskie patrz środkowa i późna epoka brązu

Szczebrzeszyn
gm. loco, woj. zamojskie
AZP 89-85/2

Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii w Lublinie

Badania prowadził Andrzej Rozwałka. Nadzór archeologiczny nad odgruzowywaniem krypty cerkwi pounickiej.

*Literatura: *Sprawozdania z badań terenowych...*, s. 42–51.